

DOINA BENEA

(1944–2019)

Profesoara Doina Benea s-a născut la 8 iunie 1944, în com. Moldova Veche, jud. Caraș-Severin. A urmat liceul la Moldova Nouă (1958–1962). A urmat studiile universitare la Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj (1963–1968). Aici a urmat specializarea în istorie antică și arheologie, iar, în vacanțele de vară, a participat la săpăturile arheologice de la *Sarmizegetusa Regia*.

La 1 septembrie 1968 a fost angajată la Muzeul Regiunii Porților de Fier din Turnu Severin, unde a parcurs pe rând treptele de îndrumător, muzeograf și muzeograf principal. Cu pasiunea nedezmănițită pentru activitatea de cercetare, pe care i-au insuflat-o magiștrii săi de la Universitatea napocensă, s-a dedicat anticităților Drobetai, prin cercetări de salvare sau investigarea necropolelor orașului roman, cercetări în teritoriul rural al orașului și investigarea arhivei muzeului. A devenit, în ciuda obstacolelor „provinciale”, un specialist reputat – cu preocupări în principal pentru epigrafia și arheologia romană –, publicând, încă de acum, mai multe studii de referință.

La 1 septembrie 1974 s-a transferat la Muzeul Banatului din Timișoara; aici, ca șef de secție, a consumat mult timp și energie la reorganizarea și aducerea la zi a expoziției muzeale (1975, 1984–1986, 1996). În anul 1978 și-a susținut doctoratul

în istorie, la Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca, cu o teză despre *Legiunea VII Claudia și legiunea III Flavia*, sub îndrumarea prof. Nicolae Lascu; teza a văzut lumina tiparului la Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983 (vezi *infra*).

Încă de acum se implică în activitatea de cercetare arheologică a castrului roman de la *Tibiscum* (Jupa, mun. Caransebeș), al cărui șef de șantier devine în 1978 și căruia i se va dedica, prin săpături și studii, până la sfârșitul vieții.

Timpurile noi, care au debutat la Timișoara în 1989, i-au oferit oportunitatea de a promova în cariera universitară: conferențiar universitar (1 martie 1992), apoi profesor universitar (1 octombrie 1995), la Universitatea de Vest din Timișoara, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie, ca titular al cursului de istorie veche universală; între 1991–1996, a fost șef al catedrei de istorie. Meritele științifice și didactice au recomandat-o pentru calitatea de conducător de doctorat la Universitatea din Cluj-Napoca (1996), iar ulterior (în 2002) la Universitatea de Vest din Timișoara.

Pentru a stimula activitatea de cercetare în cetatea universitară a Banatului, a înființat, în 2001, *Centrul de Studii de Istorie și Arheologie „Constantin Daicovicu”* al Universității de Vest, al cărei director a fost până la sfârșitul vieții. Pentru practica arheologică a studenților, a organizat șantierele-școală de la *Tibiscum* și *Praetorium*. Aici și-au făcut ucenicia, apoi i-au fost colaboratori apropiați mulți dintre foștii studenți și doctoranzi, acum deja nume de referință în cercetarea arheologiei și istoriei Daciei romane. Roadele acestei inițiative se regăsesc în publicația pe care a înființat-o și a condus-o: *Bibliotheca Historica et Archaeologica Universitatis Timisiensis* (din seria *Arheologie* au apărut nu mai puțin de 11 volume).

Colegii, prietenii și discipolii au gratulat-o prin publicarea a două volume omagiale: *Studia Historica et Archaeologica in honorem Magistrae Doina Benea*, Editura Eurostampa, Timișoara, 2004 (colegiul de redacție: Mariana Crînguș, Simona Regep-Vlascici, Atalia Ștefănescu); *Interdisciplinaritate în Arheologie și Istorie*, Timișoara, 25 noiembrie 2017: *In Honorem Doina Benea* (ed. Simon Forțiu et alii), ArheoVest, V/2, Szeged, 2017.

Această excepțională carieră științifică s-a concretizat și prin dovezi ale recunoașterii sale pe plan extern, prin cooptarea în organisme științifice și profesionale dintre cele mai prestigioase: membră a Societății Internaționale *Rei Cretariae Romanae Fautores* (RCRF) în 1994; *Association Internationale d'Étude sur le Verre* (AIHV) în 1996; membru corespondent al Institutului Arheologic German din Berlin (*Deutsches Archäologisches Institut*) în 2003. Aceștia li se adaugă organismele științifice naționale în care a fost cooptată: membru în Comisia Națională de Arheologie (1983–2001, 2003–2007), arheolog-expert din 1983, expert al Consiliului Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS) între 2002–2011, expert al Asociației Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS) între 2006–2011.

În 2004, Președinția României i-a conferit Ordinul „Meritul cultural” în grad de Comandor.

Activitatea sa științifică însumează circa 160 de studii și articole (40 apărute în *Actele* unor manifestări științifice internaționale)¹.

În continuare, reținem numai cărțile publicate ca autor sau cele în care a fost principalul colaborator:

Din istoria militară a Moesiei Superior și a Daciei. Legiunile a VII-a Claudia Pia Fidelis și legiunea a III-a Flavia Felix, Cluj-Napoca, 1983, 265 p.

Dacia sud-vestică în secolele III–IV, vol. I, Timișoara, 1996, 306 p.; 65 pl.; 5 fig.

Dacia sud-vestică în secolele III–IV, vol. II: *Interferențe spirituale*, Timișoara, 1999, 219 p., 29 pl.

Istoria așezărilor de tip vici militares din Dacia Romană, Timișoara, 2003, 272 p.

Die römischen Perlenwerkstätten aus Tibiscum – Atelierele de sticlă de la Tibiscum, 2004, 287 p.

Edificiul de cult roman de la Praetorium (Mehadia), Actes du congrès international, Timișoara, 2008, 120 p.; 54 fig.; 12 pl.

Istoria Banatului în Antichitate, Timișoara, 2013, 472 p. (ediția a II-a revăzută și adăugită: *Istoria Banatului. Antichitatea*, București, 2016, 451 p.).

Castrul roman de la Tibiscum, Timișoara, 2018, 279 p.; 65 fig.; 8 pl.

Tibiscum, București, 1994, 155 p. (în colaborare cu P. Bona).

Grădiștea de Munte (monografie), Timișoara, 2001, 460 p. (în colaborare cu St. Chișu, A. Păscuță, D. Ilie, S. Pribac).

Damnatio memoriae în arhitectura romană târzie de la Dunărea de Jos, Timișoara, 2004, 191 p. (în colaborare cu I. Hica).

Arta și tehnica emailului în Dacia romană, Timișoara, 2006, 191 p. (în colaborare cu M. Crînguș, S. Regep-Vlascici, A. Ștefănescu).

Dacia în sistemul socio-economic roman. Cu privire la atelierele meșteșugărești locale, Timișoara, 2008, 484 p. (în colaborare cu M. Balaci, S. Regep-Vlascici, A. Onițiu, C. Timoc, redactare proprie 253 p.).

Profesoara Doina Benea ne-a părăsit, pentru o lume poate mai bună, la 16 martie 2019. Pe cei care doresc să afle locul ei în *piorum sedes*, îi îndemn:

*Vadite ad Superos
si vultis videre!*

Constantin C. Petolescu*

¹ Lista completă (studii, articole, rapoarte de săpături, recenzii) este prezentată în cele două volume omagiale menționate.

* Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București; e-mail: ccpetolescu@yahoo.fr.